

BUDIMO DŽEMATLIJE I POSLIJE RAMAZANA

Omer ZULIĆ

PLAČ TUGE I PLAČ ZAHVALNOSTI

Nedžad NUHIĆ

Sažetak

Novi muallim objavljuje hutbe aktivnih imama i hatiba. Uz hutbe rubrika sadrži i svojevrstne recenzije, tako da zajednički čine cjelinu.

Recenzije pišu "slušaatelji hutbe", a recenzije nemaju u potpunosti valorizirajući karakter, već im je cilj unapređivanje hutbe kao javnog istupa naših imama i kritički osvrt na te istupe.

U ovom broju na našim stranicama su dvije hutbe: hatiba Omer ef. Zulića i hatiba Nedžad ef. Nuhićaa. Za ovaj broj recenzije su pisali: Ismail ef. Smajlović i Malik ef. Šljivo.

BUDIMO DŽEMATLIJE I POSLIJE RAMAZANA

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم . باسم الله الرحمن الرحيم

Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova, Milostivom Samilosnom, Vladaru Sudnjega dana! Blagosiljamo i salavat i selam šaljemo na Allahovog, dž.š., miljenika i poslanika Muhammeda, s.a.v.s., na njegovu časnu porodicu, čestite ashabe i tabi'ine, na naše bošnjačke šehide i na sve muslimane do Sudnjega dana!

Draga i poštovana braćo u islamu! Prije nekoliko dana ispratili smo mjesec ramazan i još smo u lijepom ozračju svih ramazanskih blagodati i ljepota. Radovali smo se uz Bajram, kao postači, jer smo ispostili mjesec ramazan. Onaj ko isposti mjesec ramazan u ime Allaha, dž.š., i treba da bude radostan, jer postačima Allah, dž.š., oprašta grijeha i priprema posebnu nagradu.

Muhammed, a.s., u hadisu je rekao:

مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

Ko isposti ramazan, sa čvrstim vjerovanjem i uvjerenjem da za to slijedi nagrada od Allaha, dž.š., bit će mu oprosteni ranije učinjeni grijesi (bilježe Buharija i Muslim).

U dijelu hadisi-kudsijja, također, Allahov Poslanik, a.s., nam kazuje da je Allah, dž.š., rekao:

كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصَّوْمَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْرِي بِهِ

Svako čovjekovo djelo pripada njemu, osim posta; zaista, post pripada Meni i Ja za njega (posebno) nagrađujem (bilježe Buharija i Muslim).

Zamolimo, draga braćo, Uzvišenog Allaha da nam ukabuli sva naša dobra djela koja smo u ramazanu činili, da nam ukabuli naš post, naše namaze, učenje Kur'ana, sadaku koju smo podijelili, da nam ukabuli teravije i usliša dove koje smo svakodnevno učili. Onima koji su bili obavezni i izdvojili zekat da im Allah, dž.š., ukabuli i iz obilja Svoga da još više, da kao postači na Sudnjem danu kroz vrata Rejjan – pripremljena samo za postače i mi prođemo i nastanimo džennetske bašče! Amin!

U ovoj dovi, zamolili smo Allaha, dž.š., da nam ukabuli djela koja smo radili, djela koja su nas krasila tokom mjeseca ramazana. Sjetit ćemo se da smo u našim džamijama provodili dosta vremena i nabrojane ibadete obavljali u džamiji, u džematu. U džematu smo klanjali namaz, učili Kur'an kroz mukabele, klanjali teravije, slušali predavanja i učili o svojoj vjeri, pomagali zajednicu i dijelili sadaku i tako dosta vremena, hvala Allahu, dž.š., proveli zajedno.

Međutim, ako smo dolazili u naše lijepe džamije u danima nakon bajrama, vidjeli smo da skoro sve naše lijepe, toliko vrijedne i mubarek ramazanske aktivnosti- iščezavaju. Na namazima je mnogo manji broj džematlija, a samim time i mnoge aktivnosti u džamijama prestaju. Ne bi trebalo biti tako iz mnogo razloga. Prvenstveno, jer Allah, dž.š., u Časnome Kur'anu govori da su upućeni i na Pravome putu oni koji vjeruju u Allaha i Sudnji dan, koji **grade, održavaju i posjećuju** svoje džamije, i obaveze prema Allahu i ljudima izvršavaju.

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَحْشَسْ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُتَّقِينَ

Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju - i koji molitvu obavljaju i zekat daju - i koji se nikoga osim Allaha ne boje; oni su, nadati se je, na pravom putu (Et-Tewbe, 18)

Allahov Poslanik, a.s., u hadisu, govoreći o vrijednosti posjećivanja džamije, je rekao: Kada vidite čovjeka da posjećuje džamiju, posvjedočite njegov iman – vjeru (bilježi Ahmed).

Mjesec ramazan u kome smo postili, morao je na našim srcima ostaviti traga ako smo ga istinski doživjeli i u ime Allaha, dž.š., ispostili. Svrha posta i jeste da nas ojača u našoj vjeri, da nam ojača svijest o Allahu, dž.š., da nakon svakoga dana posta bivamo bolji, čestitiji i bogobojažniji. Naše ramazanske aktivnosti i ibadeti uče nas da živimo bratski kao muslimani i da živimo zajedno u slozi i ispomoći jedni drugima, da budemo aktivni članovi islamske zajednice, da budemo dio svoga džemata, da posjećujemo redovno svoju džamiju. Izdvojimo vrijeme, za početak, da nekoliko namaza sedmično dođemo u džemat, poselamimo se sa svojim imamom i džematlijama i tako budemo od pomoći svome džematu. Muhammed, a.s., upućivao je vjernike na zajednicu i često isticao vrijednost uzajamne pomoći i zajedničkog

života. U jednom hadisu je rekao:

إِنَّ الْمُؤْمِنَ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَتَشَدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا , وَ شَبَّكَ أَصَابِعَهُ

Vjernici su jedan drugome poput građevine čiji jedan dio podupire drugi (pri tome je Poslanik, a.s., spleo prste) (bilježe Buharija i Muslim)

U mjesecu ramazanu, završili smo mnogi školu, tačnije lekcije iz onoga čemu nas naša vjera uči: strpljivosti, solidarnosti, zajedništvu, ustrajnosti, skrušenosti i samilosti. Ono čime smo u mjesecu ramazanu bili okićeni nemojmo pogaziti i zanemariti. Velika je blagodat i nagrada onome ko završi ovu školu pa dočeka sljedeći ramazan bez "slabe ocjene", tj. bez propuštenog namaza, bez ogovaranja, bez svađa sa svojim komšijama itd. Džemat će nam, draga braćo, pomoći da ostvarimo svoje hairli nakane.

Preljepa su ona vremena ramazana, kada sve oko nas miriše na ljepotu i blagoslov, kada vidite ljude koji žure na namaz, koji su došli u džamiju, koji žude za Allahovom milošću, pa odišu vjerom i čestitošću, cijele ulice i mahale kao da ožive i probearaju, srca ljudska su čista i široka. Džamija u tim danima izgleda ljepše nego ikad. Isto tako, tužno je gledati kada te iste ulice i mahale i ljudska srca ponovo ohlade, zamru, nit' ko koga vidi, nit' poznaje. Džamija bez nas, njenih najljepših ukrasa – tuguje, draga braćo!

Srce čovjekovo je takvo da je veoma prevrtljivo i začas poleti na jednu ili drugu stranu, zavara ga dunjaluk pa zaboravi Ahiret, zaokupe ga dunjalučke brige i problemi, pa zaboravi na Allaha, dž.š. Ono što će odvratiti naša srca sa mnogih pogrešnih puteva, što nas podsjeća na Allaha, dž.š., što nas čuva na Pravome putu jeste draga braćo – namaz, naša stalna komunikacija sa Allahom Uzvišenim: وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي, i molitvu obavljaj – da bih ti uvijek na umu bio!(Ta-ha,14)

Obavljati namaz dužnost je svakog muslimana i muslimanke, a obavljati namaz u džematu, u džamiji, je sunnet Poslanika, a.s. To je posebno vrijedno djelo koje Allah, dž.š., obilato nagrađuje. Muhammed, a.s., je klanjao namaz u džematu sa svojim ashabima, često ih je bodrio i pozivao u džemat, govorio je o vrijednostima namaza u džematu, a također i kritikovao one koji bez razloga izostavljaju džemat. Kroz džamiju i zajednički namaz, lakše ćemo uspostaviti ravnotežu u svome životu, kojoj poziva Allah, dž.š., riječima: *Nastoj da time što ti je Allah dao stekneš onaj svijet, a ne zaboravi ni svoj udio na ovom svijetu* (El-Kasas, 77).

Osim prevrtljivosti srca, čovjekov najveći i otvoreni neprijatelj – prokleti šejtan, u toku mjeseca ramazana je vezan, kako nas uči Poslanik, a.s. Šejtan ne može u ramazanu činiti ono što mimo ramazana čini. Bez šejtana koji nas stalno odvraća od dobra, a nagovara na zlo, bilo nam je mnogo lakše dolaziti u džamiju, više klanjati, češće učiti Kur'an, paziti svoj jezik, činiti dobra i plemenita djela. Ne dozvolimo, braćo, da nas šejtan ponovo obuzme i da krenemo njegovim putem, putem nepokornosti i oholosti. Utječimo se Allahu, dž.š., od prokletog šejtana, često učeći *Euзу* koja glasi : أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ, *Utječem se Allahu, dž.š., da me sačuva od prokletog šejtana.*

Pored *Euze*, draga braćo, na kraju hutbe, zamolit ćemo Uzvišenog Allaha dovom iz Kur'ana, a.š., koju je Poslanik, a.s., često učio, jer je znao za osobinu ljudskih srca da zaborave i postanu nemarna:

رَبَّنَا لَا تَزِعْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

«Gospodaru naš, ne dopusti srcima našim da skrenu, kada si nam već na pravi put ukazao, i daruj nam Svoju milost; Ti si, uistinu, Onaj koji mnogo daruje!» (Ali Imran, 8)

Dragi Allahu, ukabuli nam naše ibadete, daj nam snage da čuvamo i očuvamo svoju vjeru, džemat i domovinu! Daj nam da na tom putu ne posustajemo! Amin!!!

Recenzija - Ismail Smajlović, vojni muftija

POKAZIVATI RJEŠENJA

(Recenzija hutbe: Budimo džematlije i poslije ramazana)

Danas je čovjek uglavom u fokusu kada se govori o njegovim nastranostima i karakteristikama

koje otkrivaju slabosti, odnosno bolesti kojima treba uspostaviti dijagnozu i treba ih liječiti, jer ponižavaju ljudsku vrstu. Tako, na primjer, putevi se grade i popravljaju, vozila su sve savršenija i sigurnija, a nesreće na putevima sve češće i tragičnije!?? Kako!? Na tim putevima određene

osobe pokazuju svoju nastranost za koju ne vrijede kazne. Ljudi koji se kreću putevima i koriste vozila nisu uopće predmet poučavanja, odnosno usavršavanja za sigurniju vožnju do cilja. Nema preporuka i ne daju se rješenja javno.

Musliman je svjestan vlastite dužnosti da vodi računa o čovjeku, ljudskom rodu i ugodnijem životu uopće. Autor hutbe je otvorio mogućnost prepoznavanja ove teze u sadržaju hutbe sa naglašenom potrebom ustrajnosti u dobru koji su oplemenjeni ramazanskim darovima. Dakle, potrebno je da ljudi osnažuju vrline ustrajnošću u dobru.

Islam je vjera srednjeg puta. Muslimani su Ummet sredine u sveukupnom životu kako i u ibadetu namaza, učenja Kur'ana, posta i drugo. Dakle, koncept islamskog načina življenja osobu održava u sredini i čuva od krajnosti. Govoriti o pozitivnom, afirmirati vrijednosti i ukazati na slabosti, mahane i teška iskušenja može biti bolno. Boli proizvode sve krajnosti, tuge i radosti. Samokontrola je važna karakteristika sposobnosti da osoba bude sposobna ostati u sredini. U hutbi je dovoljno naglašen značaj namaza za odgoj vrlina u osobi i uloga džamije u očuvanju kvalitete džemata. Poziv čestitim osobama koje su mogle

osjetit blagodati ramazana da putem namaza i džamije ustraju u dobru je važna poruka. To je, usvari, pokazivanje rješenja kako ostati ustrajan u dobru i postojan u iskušenjima života koja su neizbježna. U objavljenom sadržaju Kur'ana Časnog se prepoznaju poruke i smjernice. Postavljaju se pitanja i daju odgovori, iznose dileme i daju rješenja, navode primjeri i poučna kazivanja za ohrabrivanje razumom obdarenih osoba. Tako je i Poslanik, a.s., govorio ashabima i ostavio poruku Ummetu. Smutnja je najteže označena u Kur'anu Časnom (K, 2:217), a Muhammed, a.s., kada otkriva žarišta smutnje u '*porodici, imetku i zajednici*', ukazuje i na rješenje: '*osobu od smutnje čuva namaz, post i milodar*'. (Buharija, 1895) Dakle, i ovdje autor ukazuje na rješenja u nastavku dobrih poslova: čuvanju džamije i džemata namazom. Treba istaći umijeće autora da izabere lijepe sadržaje za podršku ljudima koji trebaju nastaviti.

Važna poruka je podići ljude iz nemara u aktivan život poslovima od opće koristi. Plemenitu ljudsku narav treba učiniti postojanom i otpornom od svih krajnosti koje proizvode štetu i ugrožavaju ljudsko dostojanstvo koje ima kategoriju svetosti. Dakle, treba ukazivati na probleme i predlagati rješenja.

Recenzija - Malik ef. Šljivo

BUDIMO DŽEMATLIJE I POSLIJE RAMAZANA

Značaj hutbe u savremenim uvjetima života kao i njen uticaj na vjerničku populaciju zavisi od dva suštinska aspekta: sadržaja hutbe ili izbora teme, i načina ili forme kako se taj sadržaj na uspješan način može prenijeti slušateljstvu.

Hutba "Budimo džematlije i poslije ramazana", prema naslovu a i samom njezinom sadržaju je jedna od prvih u mjesecu ševvalu. Nakon punih džamija tokom mjeseca ramazana, susrećemo se sa praznim ili polupraznim džamijskim prostorima. Taj problem je očigledno prisutan i u džematu ovog hatiba, koji svojom hutbom nastoji posjetiti džematlije na neke od ramazanskih aktivnosti koje polahko "iščekavaju". S obzirom da hatib aktualizira pojavu u svom džematu a i šire, može se konstatovati da je izbor teme dobar.

Struktura hutbe je također veoma dobro postavljena. Nakon uvodnog dijela, u kojem hatib u vidu dove podsjeća džematlije na ramazanske aktivnosti koje su iza nas, moleći dragog Boga dž.š. da ukabuli naše ibadete, hatib ustvari nastoji privući slušaocima pozornost na glavni dio sadržaja hutbe i poruke koju ona nosi. Glavni dio

hutbe započinje govorom o gradnji, održavanju i posjećivanju džamija. Obavljanje pet dnevnih namaza u džematu je potvrda našeg imana, ali i način formiranja čvrste zajednice na širem planu. Uz pretpostavku da su džematlije koje prisustvuju hutbi heterogenog sastava, hatib mudro poziva, u cilju sticanja navike dolaska u džamiju, da za početak bar nekoliko puta sedmično klanjaju namaz u džematu. Poruka slušateljstvu da **namaz, kao stalna veza čovjeka sa Bogom dž.š., odvrća ljudska srca od loših puteva**, je također lijepo ukomponovano u cjelokupnu strukturu ove hutbe.

Ono što je hatib mogao izbjeći u ovoj hutbi je ponavljanje sličnog sadržaja u uvodnom i glavnom dijelu hutbe, a odnosi se na ljepote ramazanskih dana. Također, malo previše naglašava sadržaje koji su obilježili ramazan.

Zaključak: *Hutba "Budimo džematlije i poslije ramazana", trebalo bi da postigne svoj cilj kod onih koji je budu slušali. Između ostalog, hatib je vodio računa o temi hutbe, koja je aktuelna, zanimljiva i prikladna vremenu i prostoru, te je jasna, koncizna i kratka. Hatib je nastojao da se skoncentriše na jednu temu, što je uglavnom i uspio, a što će umnogome olakšati slušateljima da upamte i apsolviraju sadržaj ove hutbe.*